8

DE

AFFECTIBUS ANIMI

ET

MORBIS inde Oriundis

DISSERTATIO

HABITA

CANTABRIGIÆ

IN

SCHOLIS PUBLICIS

V^to^ Kalend. Februarias A. D. MDCCLV.

A

GEORGIO BAKER, M. D.

Collegii Regalis Socio.

CANTABRIGIÆ,

TYPIS ACADEMICIS EXCUDEBAT J. BENTHAM.

Veneunt apud GUL. THURLBOURN, et T. MERRILL, Cantabrigiæ; J. WHISTON & B. WHITE, et R. DODSLEY, Londini; R. FLETCHER, Oxonii; J. POTE, Etonæ; et A. ROGERS, Stamfordiæ.

M.DCC.LV.

VIRO ORNATISSIMO

ROBERTO TAYLOR

Colleg. Medicor. Londin.

ET

Reg. Societat. Sodali,

ET

Medico Regio Extraordinario,

GEORGIUS BAKER Sal.

CUM, apud Cantabrigienſes noſtros, de quæſtione nonnullâ medicinali mihi eſſet nuper diſſerendum; rem me gratiorem Viris Academicis factùrum fore in animum induxi meum, ſi materiem ſumerem ab ipſorum ſtudiis haud prorsùs alie-

nam; quam ſi aures rebus, vocabuliſque quaſi peregrinis obtunderem; aut tanquam nolenti ſtomacho medicinam meram ad faſtidium uſque propinarem. Indè orta eſt hæc, de Affectibus Animi, Diſſertatio; quæ, in publicum timidè ac dubitantèr emiſſa; et ab incertis auribus ad oculorum ſubtilius judicium tranſitura, ad te confugit, ſéque in tuam fidem, et clientelam tradit. Quémnam enim priùs Patronum ſibi exoptet opuſculum hoc Academicum; quam eum, cui egregia laus contingat Academiis noſtris tàm ornamento eſſe, quàm præſidio? Ad quem priùs deferatur Cenſorem hoc Tentamen medicum; quam Eum, qui Medicinam ita intimè ſciat, exerceatque tantâ cum felicitate, et plauſu; ut Nemo jam ſit, qui, in Arte noſtrâ, animo etiam aut ſpe majora ſuſcipiat, quin talem ſibi

imaginem

imaginem proponendam putet, séque ad tale exemplar fingendum?

Tu vero hoc leve munusculum (quod tuæ ut placere possit elegantiæ vereor) pro singulari illo erga me studio, et benignitate, æqui bonique consule. Leve quidèm munusculum fero; at plurimæ observantiæ atque officii pignus. Existimationis meæ (si quæ demùm sit mea existimatio) periculum lubens facio; grati animi jacturam haud unquam facturus. Vale.

Dabam Stamfordiæ
Prid. Kalend. Julias
M.DCC.LV.

DISSERTATIO

DE

AFFECTIBUS ANIMI

ET

MORBIS inde Oriundis.

ETSI in Arte medicinali excolendâ, operam curamque haud mediocrem conſumpſerit omnis ferè ſeculorum omnium antiquitas; Recentiorumque laus ſit hæreditatem, a majoribus traditam, eruditione ſuâ, atque inventis ampliâſſe; Medicis tamen hodiernis non tam gloriandum eſt, artem conſummatam undique, omnibuſque eſſe numeris abſolutam; quam dolenda Medicinæ fortuna, quæ, cum filios habuerit tali ingenio præditos, poſt tot exantlatos labores, ad certam Scientiæ ſtabilitatem nondùm increverit. Undénam id mali profluxiſſe dicam, niſi ex naturâ Hominis nullo humani ingenii acumine explorandâ; nec regulâ aliquâ uniformi

ſe patiente contineri, aut perpetua ferè ulla recipiente præcepta? Undénam profluxiſſe dicam, niſi ex causâ, quæ, teſte divino Platone, Græcis olim medicis obſuerit, quó minus illi veram morborum indolem inveſtigare poſſent, atque eruere? Τοῦτο καὶ αἴτιον εἴη τοῦ διαφεύγειν τοὺς παρὰ τοῖς Ἕλλησιν Ἰατροὺς τὰ πολλὰ νοσήματα, ὅτι τὸ ὅλον ἀγνοοῖεν, οὗ δέοι τὴν ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι· οὗ μὴ καλῶς ἔχοντος, ἀδύνατον εἴη τὸ μέρος εὖ ἔχειν. Neque vero coronam, capiti cum laude hærentem, auſim ego illis detrahere, qui artem, rudem olim, atque incultam, è tenebris, ſitu, ac barbarie, in lucem, et celebritatem eduxerint. Quadantenùs prodiiſſe prædicabile eſt aliquod, ac præ ſe ferendum, ſi ultrà progredi non detur. Ad interiores fabricæ humanæ receſſus cultro Anatomico patefacta eſt via: Detecta ſunt vaſcula incognita olim, et inaudita: De ſtructurâ, uſuque viſcerum certi aliquod ſatis exploratè cognitum eſt, atque perceptum: Et de dirâ illâ, quæ Hominum animos invaſerat, fingendi & opinandi libidine tandèm, pænè dixerim, triumphatum. Neque ii minimum meruerunt laudis, qui vim corporum latentem per ignes elicere, et nova inde rerum miracula promere ſunt conati; viam,

viam, nullis priorum veſtigiis tritam, ingredi, et veſtigia Græca auſi deſerere. Horum alii quidem, ad rem privatam, magis quam medicam, attenti, pro iis, quibus avidè inhiârunt, divitiis, tenues ſine corpore formas amplexi ſunt, et evanida lucri ſimulacra. Alii tam præcipitis fuerunt, ac vehementis ingenii, ut, torrentium ad inſtar Peruvianorum, pretioſum auri, quo quidèm abundârunt, metallum, non niſi cum viliori arenâ, ac luto devolverent. Utrique profectò præclarè meriti ſunt de literis, et de Medicinâ; Viri præſtantis ingenii, ac incredibilis induſtriæ. Nimirùm illis, ſolùm inter ſomnia diteſcentibus, commune medicinæ ærarium locupletâſſe contigit. In hiſce, fluerent licèt lutulenti, haud unquam deerat quod velles tollere, nec quod proprium feciſſe erubeſceres. Nec ii illaudati abeant, qui animatum corpus iiſdem omninò legibus, quibus paret tota mundi univerſitas, ſubjicere non dubitârunt; licet parùm memores Medicinam non in unius corporis, ſed Hominis, qui animo et corpore conſtat, (rebus ſcilicet inter ſe diverſiſſimis) verſari cognitione; nec poſſe fieri, quin ars trunca ſit ac debilis, quæ varias corporis proprietates explorat, mentis verò rationes negligit, ignoratque; licèt memores

parùm quanta ſit animi vis et dominatio; quas accendat febres; quot denique modis hoc ſuum turbare poſſit, ac concutere domicilium tumultuoſus incola.

Nam quatitur ſanguis, nam viſcera perſentiſcunt
Omnia; poſtremò datur oſſibus, atque medullis,
Sive voluptas eſt, ſive eſt contrarius ardor.

Nempè hi ſunt Duces noſtri, et Anteſignani, quos, palmâ licèt non honeſtatos, fatendum eſt omnibus, et prædicandum non inhoneſtè contendiſſe: Et ſi ea eſſet diſciplinæ medicæ conditio, ut hæc perfecta fieri poſſet ſcientia, horum certè opibus, atque auxilio perfectiſſima dudùm fuiſſet.

Quod ſi illi, quibus teneri Adoleſcentium animi traduntur, ad virtutem præceptis inſtitutiſque erudiendi, varia corporum temperamenta intueri debeant; ſi Plato, ſi Pythagoras, aliique, non mediocres Viri, partem aliquam diſciplinæ ſuæ in Diætæ regulis collocârint; haud diſpar ſanè ratio exigit, ut ii, quibus officium eſt morbos corporis tam avertere futuros, quam præſentes tollere, quid animus facere poſſit ac pati, ſedulò contemplentur. Profectò, niſi hujus debita habeatur ratio, perit Anatomiæ, Chemiæque

irritus

irritus omnis labor; et Mechanicâ de ſectâ Medici id tantùm intelligendo faciunt, ut nihil intelligant; oleum autem, operamque abutuntur, qui hæc tam inſtabilia naturâ, tamque incerta, ratione ſtabilire, et certa facere tanto cum molimine laborant. Nec Medico litem quis intendat, eò quòd alienæ meſſi falcem immittat; cum illa, quæ Philoſophorum eſſe propria videntur, ad ſe transferat, et arti accomodet ſuæ. Id enim Medicinæ Parens Hippocrates ſuâ olim auctoritate comprobavit. Δεῖ δὲ μετάγειν τὴν Σοφίην εἰς Ἰητρικὴν, καὶ τὴν Ἰητρικὴν εἰς Σοφίην.

Quæ cum ita ſint, Viri Academici, rem me tractaturum fore non minùs jucundam vobis auditu, quam uſu, et fructu ſalutarem ſpero, ſi præcepta Philoſophiæ (illud Ψυχῆς Ἰατρεῖον) quantum non modò ad vivendum benè, ſed etiam ad benè valendum conferant; et quantum liquidæ liberæque voluptatis eorum animis illabatur, qui animos nôrunt regere, cursìm vobis revocavero in memoriam. Recognoſcite autem, qui fructus ex his ſtudiis veſtris capiantur, cum eadem, quæ adoleſcentiam alunt, quæ ornant ſenectutem, faciant ſimùl ut alteri bona valetudo contingat; et ut altera lenior meliorque indiès fiat,

ſiat, et, pacatiſſimi fluminis ritu, intra alveum ſuum cum pace, et cum dignitate delabatur. An Lucianum igitur meritò miramur, qui Hominibus maximè longævis Sapientiæ Filios annumerat; cùm Plutarchus etiam multos memorat, et eos quidèm magnos atque nobiles Viros, qui, ope Philoſophiæ ſuæ, vitam ac mores ſpectantis, ex malo corporis habitu, et ex tenui, aut nullâ potiùs valetudine, ſpatium ſibi vitæ longiſſimum prorogârint; quos ſcilicèt nec metus convellere potuerint, nec ægritudines exedere, nec languidæ liquefacere voluptates. Quid Democritum, Parmenidemque memorem; quid Gorgiam, ac Protagoram, qui huic pulcherrimæ vitæ ſupellectili debuerunt, quòd non modò metam ſenectutis extremam attigerint; ſed, quod majus eſt, (cùm non ſit vivere, ſed valere, vita) ad finem longi itineris nec fracti viribus, nec tædiis viarum laſſi pervenerint?

Igitùr ab ultimâ vetuſtate, et ab ipſis adeò tum Philoſophiæ, tum medendi ſcientiæ incunabulis, hanc illius partem haberi ſolitam eſſe, Principeſque Sapientiæ Profeſſores (Pythagoram dico, et Empedoclem, et Democritum) medicinam exercuiſſe accepimus:

Neque

Neque ob hanc causam solummodò (quam ponit Celsus) "quòd medicinam illi maximè "requirerent, qui corporum suorum robora "inquietâ cogitatione, nocturnisque vigiliis "minuissent:" Fas est enim existimare Viros solertes, in mente contemplandâ diù multúmque versatos, probè intellexisse quo vinculo, quâ cognatione illa cum corpore cohæreret; nec potuisse fieri ut laboraret illa, quin hoc paritèr ægresceret; nec ut hoc ægrotaret, quin illa in consortium morbi, ac societatem traheretur. Ex horum ignoratione fit, ut, in curandis morbis, totiès incassùm trepidet officiosa sedulitas, et multa intempestivè agendo, agat nihil. Quotiescunque enim in culpâ est animus, quorsùm stomacho (Dii boni!) ingeritur medicamentorum illa omnis, ex singulis ferè elementis collecta undiquaque farrago; quæ profectò crumenam priùs ægrotantis, quam morbum sunt exhaustura? Optimum sanè jam medicamentum est, a medicamentis prorsùs abstinere. Num papaver somno perfusum, succúsve Mandragoræ fabulosus, aut celebre illud, qualecunque demùm fuerit, Homeri pharmacum,

Νηπενθές τ', ἄχολόν τε, κακῶν τ' ἐπίληθον ἁπάντων,

miseros

miſeros animi ægrotantis tumultus demulcere poterit, aut dulcem elaborare ſoporem? Num per remedia Cardiaca, aut Analeptica, aut quocunque titulo nobilia, redibit illi vivus color, corpus ſolidum, et ſucci plenum, quem exſanguem jam macieque confectum, et quaſi alterum apud Inferos Tityum,

——— in amore jacentem
Dilacerant volucres, atque exeſt anxius angor,
Aut aliâ quâvis ſcindunt cuppedine curæ?

In hiſce morbis propinanda eſt non Galeni, ſed Socratis medicina; non illa è Pharmacopolarum officinis, ſed è ſcholis Sapientium haurienda. Neque enim tam fuit Hominum generi infenſa, atque inimica Natura, ut corporibus tot res ſalutares, animis nullam invenerit: Nec temerè dictum fuit illud Cöi Senis apophthegma, "Ἰητρὸς φιλόσοφος ἰσόθεος."

Quamvis verò animi affectus, rectæ rationis fræna recuſantes, et inconſiderato impetu elati, non forìs ſolùm ſeditiones pariant, ſed in viſcera noſtra inteſtini debacchentur; errat plurimùm ſevera nimis eorum philoſophia, qui eos non tam moderandos eſſe, quam delendos contendunt; nec circumcidi debere, ſed extrahi ſtirpitùs, et toto pectore evelli.

Non

Non enim fruſtrà, ſed optimo ſupremi Rerum Conditoris conſilio (qui fruſtrà molitur nihil) fabricæ illi humanæ inſeruntur: Qui quidèm, quotiès nobis parent, Auræ cujusdam ſimiles eſſe videntur a puppi ſurgentis, quæ cœlum reficit, ac moderatur, facitque ut per tranquillum vitæ æquor Cymba humana tutò jucundéque naviget: Ubi autem imperium nacti ſunt, Rectore quaſi amiſſo, per undas volvimur, vento cuilibet ludibrium debituri.

Quod ad modum attinet, quo Mens ita in toto corpore dominetur, tum demùm ille ſenſibus noſtris demonſtrabitur, cum intimam Animæ naturam explorare, legémque perſpicere dabitur, quâ mortale æterno, extenſum inextenſo coëat; quonam hæc fœdere

> Diverſis ita principiis ab origine primâ
> Inter ſe fiant conſorti prædita vitâ.

Latent iſta, ac latebunt craſsâ occultata nocte, ac tenebris circumfuſa; ita ut nulla acies humani ingenii tanta ſit, quæ penetrare in Animam, qualique jungatur connubio, vel conjecturâ aſſequi poſſit. An verò hoc magnum quiddam, aut mirabile videtur,

 cùm

cùm corpora etiam noſtra licèt ſecare, aperire, ac dividere poſſimus, quæ ſit intima fibrarum conſtructio non detur ſcire? Ut verò quæſtionem hanc perobſcuram, de quâ tàm variæ ſunt doctiſſimorum Hominum, támque diſcrepantes ſententiæ, ſicco pede, atque intactam prætervehamur; ad ea, quæ facilè deprehendi poſſunt, animos et orationem convertere operæ pretium erit, nec injucundus labor.

Iracundia (a veteribus Medicis haud ineptè parva febris, ac brevis Epilepſia dicta) quantum in Homine turbarum excitet, magis in promptu eſt ex Pictorum laboribus, aut Poëtarum depromere; quam ſingula iſta lentâ oratione enarrare, quæ tam fluidæ, quam ſolidæ corporis partes momento temporis patiantur. "Ut ſcias (inquit Seneca) non eſſe "ſanos, quos ira poſſidet, ipſum intuere ha-"bitum." Nihil adeò in corpore eſt ſui ſimile; in mente nihil ſui potens. Alius vultus, alius color, alius membrorum geſtus, injuſſi muſculorum motus, tremores non coërcendi, Cordis arteriarumque pulſus non naturales, alimenti coctio, nutrimenti diſtributio, humorum circuitus, ſecreta atque excreta omnia, univerſa denique Hominis confuſa

fuſa temerè, ac turbata compages. Ubi autem (ita ut fit) tanta ſanguinis moles è venis ad Auriculam dextram præceps ruit, adeò ut Cor opprimatur quaſi oneri ſuſtinendo impar; inde ſequitur palpitatio, et illa, nec toleranda quidèm, nec facilè deſcribenda, anxietas: Id quod Homerum (in rebus Naturæ pingendis felicitèr audentem) haud latuiſſe pœnè quis crediderit:

Ἀλλά μοι οἰδάνεται κραδίη χόλῳ.

Hinc etiam ſpiritus creber ducitur, atque anhelus: Quod ni fieret, Pulmonum arteriis continuo ſanguine turgeſcentibus, ſpatio temporis perquam exiguo, de vitâ actum eſſet, atque conclamatum. Quid enim Sulla (ſi Valerio fides ſit habenda) dum impotenti iracundiæ æſtu extra ſe abreptus eſt? Nónne multo alieno ſanguine effuſo, erogavit ultimò et ſuum? Puteolis enim ardens indignatione, quod Granius, Princeps ejus coloniæ, pecuniam ad refectionem Capitolii cunctantius daret, ſpiritum cruore et minis miſtum evomuit; ita ut in dubio eſſet Sulláne prior extinctus fuerit, an Sullæ iracundia.

Porrò Glandulæ, quotquot ſunt, ſalivales haud parùm laborant: Undè oritur ſitis illa

 vehemens,

vehemens, nec facilè reſtinguenda; fauceſque aſperæ; et lingua, tanquam febre ardentis, arida.

Undè verò hæc tanta Homini mutatio, ut non cognoſcas eundem eſſe? Undè, niſi a membranis, vaſculisque ſpaſmo contractis, qui ſanguinem ad ſuperiora agitat, et eâdem ſimul vi prohibet ne in alveos ſuos vitale flumen revolvatur? Hinc facilè quidem fit, ut Arteriolæ plexûs Choroeidëi perrumpantur; unde Apoplexia, quæ audit ſanguinea. Hinc in meningibus cerebri inflammatio, Cephalalgia, Vertigo, Phrenitis.

Licèt vero hæc animi perturbatio in ſuperioribus has tragœdias moveat, ita ut illic exhauriri prorſùs credideris virus ejus omne, omnemque nocendi vim; latiùs tamen in Ventriculum, et in viſcera abdominis univerſa ſævit inteſtina calamitas. Ventriculum in hoc communi tumultu laborare, mirabitur nemo, qui ex Anatomiâ didicit quam exquiſito ſit ille ſenſu præditus; quotque illi Nervorum propagines inſerviant; quam longæ eorum ambages, atque implexus. Inter medicas Tulpii hiſtorias, exemplum eſt Volvuli ex iracundiâ orti, mirum, ſi quod aliud, ac memorabile. Ductus Hepatis

patis biliarios inde affici, res eſt tam vulgaris, ac populari uſu comprobata, ut, in Idiomate Romano, bilem movere, ac iracundiam, perindè ſonet. Hinc, canalibus ſpaſmo conſtrictis, aut in quaſcunque corporis partes diffunditur flavus humor (idemque fit, quod dolori interdùm colico, aut ictibus viperarum ſupervenit; unde urina bile tincta, oris amarities, et gravis quidam ad ſcrobiculum cordis dolor) aut præceps fertur in Inteſtina; unde nauſea oritur, vomitiones, Diarrhæa, dolores acuti, febres bilioſæ. Deficeret priùs et dies, et patientia veſtra, quam ſermone complecti poſſem quas muſculorum paralyſes; quas narium, pulmonis, uterique Hæmorrhagias ſoleant excitare hi motus animorum; quàm ſint illi Hyſtericis, quam Puerperis reformidandi.

In venenis, ea principem ſibi locum vendicant, quæ a Regno, quod aiunt, animali proveniunt: Et conſtat eò nocentiora eſſe Animalia, quò calidioris temperamenti ſunt, et quo iraſci faciliora. Eadem illa, quæ in Aſiâ, Italiâ, atque Siciliâ tanto ſunt Incolis terrori, in frigidiore cœli tractu adeò ſolent miteſcere, ut non ampliùs virus habeant morſu, nec fatum dentibus minentur. Irritata verò ad iram, furore

furore ſimùl, ac veneno armantur; et tùm demùm quaſi induunt facultatem nocendi, cùm nocendi libidine exardeſcunt. Aquæ pavorem (qui non, niſi ex rabioſi Animalis morſu, oritur ſæpiſſimè) ortum ſine externo aliquo contagio deſcribit Cælius Aurelianus: quod etiam fide ſuâ confirmat Borellus. Hiſce vim ac pondus adjicit Juvenis cujusdam, mandata literis, hiſtoria, qui, dum iracundiâ totus excandeſcebat, digitum momordit ſuum; unde brevi factus eſt Hydrophobus. Quod ſi cui mirum hoc narrari, et vix credibile videatur, contempletur velim vulgare hoc, ac ferè quotidianum phænomenon; Infantes ſcilicèt, ex hauſto lacte Nutricis, irâ perculſæ, quos ſpaſmos, quæ alvi tormina, vomitiones, diarrhæas ſubeant.

Magni, ſubitique Terroris comites ſunt tremor, frigus, pallor, et tota corporis contracta ſuperficies; quem idcircò Poëtæ (haud ſordidi ii Naturæ interpretes) gelidum, pallidumque appellarunt. Hunc vero affectum nuſpiàm vel apud Poëtas, vel Philoſophos invenies meliùs, non adumbratum modò, ſed etiam expreſſum, quam in hiſce Lucretii verſibus, Poëtæ ejusdem ac Philoſophi.

— Ubi

— Ubi vehementi magis eſt percuſſa metu Mens,
Conſentire Animam totam per membra videmus;
Sudores itaque, et pallorem exiſtere toto
Corpore, et infringi linguam, vocemque aboriri,
Caligare oculos, ſonere aures, ſuccidere artus.

Nullâ mali causâ vel in ſolidis, vel fluidis latente, per merum animi motum excitantur eadem omninò, quæ Paroxyſmo febrili præcedere ſolent, phœnomena. Uſque adeò conſtringitur cutis univerſa, ut venæ prorſùs occultentur. Tanto confeſtìm impetu Cor verſus, Pulmonemque agitur ſanguis, ut ferè utrumque obruat. Hinc illa circum præcordia anxietas; hinc Dyſpnæa; hinc pulſûs debilitas, et frequentia. Cor autem, mole oppreſſum, celeriori quodam motu, et inordinato laborat.

'Εν δέ τέ οἱ κραδίη μέγαλα στέρνοισι πατάσσει.

—— Exultantiaque haurit
Corda pavor pulſans. ——

Terroris, et Iracundiæ diverſos inter ſe, diſſimilesque effectus pulcherrimè, pro ſuo more, pingit Galenus. Φόβος δὲ καὶ θυμὸς, ὁ μὲν εἴσω τε, καὶ πρὸς τὴν ἄρχην ὑπάγει, καὶ συστέλλει τό τε πνεῦμα, καὶ τό αἷμα, σὺν τῷ καταψύχειν τὰ ἐπιπολῆς· ὁ δέ ἀποτείνει τε καὶ χεῖ,

καὶ

καὶ θερμαίνει· καὶ τοίνυν καὶ οἱ σφύγμοι τῶν ἀρτηρίων μικρότατοι μὲν, καὶ ἀτονώτατοι τοῖς φοβηθεῖσι, μέγιστοι δὲ καὶ σφοδρότατοι τοῖς θυμωθεῖσιν. Terror itaque, apud Ciceronem, ſuga quædam animæ, et receſſus ad interiora, optimo jure dicitur. Quas autem non movet tragœdias, ubicunque ſedem ſortitur, ſanguinis temerè agitati error, et impotentia! Inde Nervorum diſtenſio; Epilepſia; facultas imaginatrix læſa; cerebrumque mille modis perturbatum.

Denique concidere ex animi terrore videmus
Sæpe Homines. ———

Muſculi nimirum tanquam ex Paralyſi reſolvuntur momento temporis, animuſque illicò cum toto corpore deliqueſcit.

———λύτο γούνατα, καὶ φίλον ἦτορ.

Hæc autem levia ſanè et mediocria videntur mala, cum conſtat hanc animi perturbationem ipſum Cor paralyſi aliquandò affeciſſe; Hominesque è medio præcipitâſſe, ictu fulmineo potentiorem. Quod fit (uti Galenus elegantèr monet) ὅταν ἀσθενὲς φύσει ψυχάριον ἰσχυρῷ πάθει κατασχεθὲν, ἀθρόως κατασβεσθῇ τε, καί καταπνιγῇ.

Non-

Nonnulla etiam excrementa, quæ in utilitatem vitæ noſtræ inſtituit providens Natura, ſuſcepto metu, ſiſti protinùs, et ceſſare, res eſt Medentibus nimiùm familiaris. Notum eſt nimis quam gravis ſit ille Puerperæ, Lactantique; abortus ſcilicèt indè naſci cum lethali hæmorrhagiâ; ſiſti lochia; coire lac; obſtructaſque mammarum glandulas in tubercula ac ſchirros indureſcere; unde ulcera mali moris, horrendúmque tandèm carcinoma.

Quid, quod animi terror morbis, quotquot propagantur ex contagio, viam munire, ac præſternere videatur; ita ut peſtilentis veneni ſemina vel indè generari poſſe, in mentem induxerint quidam multi nominis ſcriptores? In oppidis, bello oppugnatis, maligna illa febrium, ac gravis natura ab hâc cauſâ, quâdam ſaltèm ex parte, originem ducit; cùm Homines aut timore mortis, aut cæſorum deſiderio, aut ſervitutis metu ita toti occupantur, ut morbo nec avertendo pares ſint, nec ferendo. Diemerbroeckius ſe tranquillo ſuo, hilarique animo acceptum retuliſſe credidit, quòd, dum inter Homines peſte laborantes indiès verſabatur, liber ipſe contagio evaſerit. Cui quidèm ſuffragantur ſententiæ illa, quæ de peſte

obſervavit olim Thucydides; haud aliud ſcilicèt ſaluti inimicum magis fuiſſe, quam ſalutem nullam ſperare; ipſámque adeò mortis formidinem mortem brevi futuram prænuntiare. Δεινότατον δὲ πάντος ἦν τοῦ κακοῦ ἡ ἀθυμία, ὁπότε τις αἴσθοιτο κάμνων· Πρὸς γὰρ τὸ ἀνέλπιστον εὐθὺς τραπόμενοι τῇ γνώμῃ, πολλῷ μᾶλλον προΐεντο σφᾶς αὐτοὺς, καὶ οὐκ ἀντεῖχον. Eandem planè ſententiam, linguâ donatam Romanâ, agnoſcite apud Lucretium; qui ſanè, in peſte Athenienſium deſcribendâ, Thucydidem ita interpretatur, ut vim ſimùl Hiſtorici exprimat, ſimùl augeat majeſtatem.

Illud in his rebus miſerandum, et magnoperè unum
Ærumnabile erat, quòd ubi ſe quiſque videbat
Implicitum morbo, morti damnatus ut eſſet,
Deficiens animo, mœſto cum corde jacebat
Funera reſpectans, animam et mittebat ibidèm.

Nec diſſimilis eſt Variolarum ratio. Quotiès enim fit, ut, dum Medici fauſta omnia, omnia ad ſalutem augurantur, ſuſcepto aliquo terrore, repentè pus omne ac venenum in ſanguinem, tanquam per externi frigoris vim, repellantur! Indè naſcitur gravis, atque oppreſſus ille arteriarum pulſus, debilitatâ

Cordis

Cordis machinâ, vasculisque in fluida sua minore vi contractis. Inde retinentur in corpore, quæ excerni debent; et eodem tempore major fit moles movenda, vis motrix minor. Adeóque facilè cuivis hæc contemplanti liquet, quam necessè sit illi, qui ad morbi hujusce curationem se accingit, tam animi, quam corporis temperamentum studiosè intueri; nec ità perpetuò in verba Magistri ullius jurare, ut non aliquandò a Mortoni partibus, Sydenhami aliquandò transfugiat. In hoc autem miserrimo rerum statu, nisi ad regimen calidius, nisi ad Vesicantia, tanquam ad sacram anchoram, confugias, næ tu medendo parùm proficies. Quò magis mirari soleo morbum, tum per se gravem, tum ob subitas affectionum vices, et Ægris, et Medentibus, vehementèr (si quis alius) formidandum, Mulierecularum curæ haud raró committi: Quasi profectò tali auxilio, aut istis Defensoribus res illa esset expedienda, quæ conjuncta Medicorum consilia, totámque materiem medicam totiès eluserit.

Morbi mentis, hactenùs memorati, meritò inter acutissimos sunt recensendi; sub quibus (ut cum Celso loquar) aut sanitas in propinquo est, aut exitium. Tristitia autem lentiori

passu, ac pedetentìm procedit; veneni illius haud absimilis, quod tam peritè temperare Barbaros famâ perhibetur, ut vitæ humanæ stamina sensìm depasci nôrint, et longâ morte minutatìm consumere. Proprium autem est quoddam, ac peculiare Tristitiæ, solidas corporis partes labefactare, et solvere. Unde apud Ciceronem discimus hanc ægritudinem λύπην (quasi λύσιν solutionem) fuisse olim a Chrysippo dictam. Hujusce rei grave nupèr exemplum præbuit Vir magni in primis, et præstantis ingenii. Is, postquam Hiberniam suam Poësi, leporibúsque Atticis, et eloquio ornaverat; dolens usque parem meritis non respondisse favorem, et observantiam; paritérque amicis, inimicis, et sibi iratus, tandèm in meram Homunculi imaginem, et quasi umbram extenuatus est. Cùm autem (propè actâ jam atque decursâ ætate) præ tantâ morum asperitate, et immanitate naturæ, Mens illi subversa esset; et ingenium illud excelsum, sublime, et eruditum turpissimè deliraret; illicò animatum Senis cadaver nutriri cœpit, et pinguescere, ab Hospite tam gravi liberatum.

Ex Tristitiâ ortum suum, et incrementum ducere Scorbutum, res est tot comprobata exemplis,

emplis, ut Eugalenus (cui ſanè magna fuit exercitatio medendi, nec mediocre ingenium) aſſerere non dubitaverit, eum, inter ægros ipſi commiſſos, aut huic cauſæ ſemper, aut victui craſſo ſuperveniſſe. Hoc inſigni ſatis argumento confirmat itineris Nobiliſſimi Thalaſſiarchæ Britannici Scriptor; non otioſus ille, atque umbratilis Hiſtoricus, ſed qui navigationis longæ miſeriis, pars ipſe magna, interfuit; quique tum legenda ſcripſit, tum ſcribenda et fecit, et paſſus eſt. Quotiès Nautis contigit aliquod adverſi, quodque ſpem redeundi ad ſuos minueret, auctis ſtatìm viribus increvit morbi furor; adeò ut perirent quidèm quotquot in ultimo morbi gradu verſabantur; alii verò, qui, languida membra trahentes, munere ſuo fungi aliquantulùm poterant, lectis illicò affigerentur morituri.

Ex hoc affectu præcipuè laborant viſcera abdominis, uti diſertè monet Hippocrates. *Φρόντις νῦσος χαλεπή· δοκέει δὲ ἐν τοῖσι σπλάγχνοισιν ἔιναι οἵα ἄκανθα, καὶ κεντέειν.* Fracto viſcerum elatere, ſanguini venæ Portarum injicitur major ſolito mora; unde ille omni momento ſpiſſior fit, ineptiorque ad motum; et in Hepate, in Liene, in Pan-

create

create vaſa ſensìm obſerat, viamque occludit ſibi. Hic eſt, aut nuſquam eſt, atrabilarius humor, a veteribus adeò Medicis decantatus; cui cauſa eſt frequentiſſima in unâ aliquâ contemplatione ingratâ mens diù defixa. Ἢν φόβος, καὶ δυσθυμία πόλυν χρόνον διατελέῃ, μελαγχολικὸν τὸ τοιοῦτον. Inde ſequuntur illa Melancholicis ſolennia, Spectra ſibi adſtantia fingere, Dæmonumque, pænarumque apud Inferos æternarum horrendæ imagines. In Religione omnia hæc inſunt mala: Religione, inquam, non illâ ſimplici, et illibatâ, et qualis a cœlo deſcenderit; ſed falſâ, et pollutâ fraudibus; quæ rugis, ſuperciliοque ſe commendat; qualiſque a Viris aſtutis ficta eſt atque excogitata, eâ mente ac conſilio, ut in conſcientias Hominum, gravi laborantes ſub jugo, latiùs dominentur; et perdant faciliùs, quos dementaverint priùs. Et pudet, et piget memorare quid animi, corporiſque etiam inſaniæ ex hoc fonte profluxerit. In hoc morbo, egregium eſt quoddam, ac mirabile, quantùm mutetur, quam diſſimilis ſit ſui tota corporis humani compages; dum Mens, ſtatione quaſi relictâ, peregrinari videtur a ſenſibus; nervique tanquam ex Paralyſi obſtupeſcere; quos nec

vis

vis Papaveris demulcere novit, niſi maxima; nec remedia, niſi quæ acerrimâ donantur virtute, aut ad dejectiones, aut vomitum irritare. Indè fit, ut tantum Medentibus faceſſere ſoleat negotii atra hæc bilis, viſceribus tàm pertinacitèr infixa; non illa interdùm medicamentis, non omni trium Anticyrarum Elleboro expellenda.

Atque hæc de Triſtitiâ. Invidiæ, cognatæ illi quodammodò, atque congeneri, (cùm non ſit hujuſce loci, aut temporis ſingulos animi affectus circumire, ſed tantùm ſumma eorum quaſi delibare faſtigia) diù immorari ſupervacaneum fore duco. Hæc eſt Hoſpes humani pectoris moleſtiſſima, hæc inteſtina peſtis, quæ ſanguine, humoribusque noſtris malum ſuum immiſcet virus; quæ

Intactis vorat oſſibus medullas,
Et totum bibit artubus cruorem.

Etiam in tenellâ Hominis ætate, ipſisque adeò incunabulis (mirum eſt, quod dicturus ſum, at experientiâ ſatis pervolgatum) produnt ſe haud obſcura quædam Zelotypiæ ſigna; ità ut Infantulum videre liceat ex hoc affectu, tanquam tabe, miſerrimè extenuari, ac langueſcere; non, niſi rivali Infantulo

ſantulo aut amoto oculis, aut magis de induſtriâ neglecto, arte ullâ, aut auxilio Medicorum a gravi morbo liberandum.

In hoc morborum agmine, de malo Hypochondriaco, coràm Viris Academicis, minimè ſuperſedendum eſt loqui; vario illo, ac multicolori monſtro, ſeque in omnia morborum miracula convertentis. Hoc a Melancholiâ non tam genere diſcrepat, quam gradu; nec tam alia eſſe ægritudo videtur, quam ægritudo minor. Utriuſque eadem ferè eſt origo, nec diverſa ſedes. Hoc morbo luctantur omnes pænè literarum cupidi; quibus nocet, junctis viribus, nimia ſimùl corporis quies, ſimùl nimia animi contentio. Nihil enim, Celſo judice, æquè frangit robora, atque debilitat, ac inquieta cogitatio. Malo autem hocce præcipuè tentantur ii, qui Muſas colunt ſeveriores, et quos juvat duro nimiùm labori indulgere; quorum animus totiès velox abit, oblituſque corporis, ut huic cum illo nihil ferè intereſſe conſortii, aut ſocietatis videatur. Indè nihil in corpore ſani, atque ſinceri; lædi ſtomachus, et ciborum coctio; materieſque mille morborum naſci ſensìm in viſceribus, atque accumulari. Beatiores, qui negotium cum otio ita ſapientèr miſcere, ita

literarum

literarum disciplinam agitare solent, ut ea, quæ animo præcipuè omnium necessaria est, non sit inimica corpori; qui, dum hunc alere student, atque ornare, simùl, datâ operâ, cavent, ne quid illud detrimenti accipiat; aut in secundâ valetudine, adversæ præsidia consumantur! Beatiores, qui id maximè sectantur studiorum genus; ex quibus dulce simùl cum utili fluat; et cum scientiâ rerum ingenua quædam enascatur oblectatio! In omni autem Encyclopædiâ, nihil vitæ, ac valetudini utilius est, quam Naturæ contemplatio; undè mentem exercet simùl, reficitque jucundissima divinorum operum varietas; laboribusque aliquam levationem affert ipsa laborum vicissitudo. Absit verò, ut in rerum Metaphysicarum tenebris; absit, ut inter sterquilinia Criticorum vitam agentes, aut Lethargi sensìm obrepentis inertiâ, aut languidi Hydropis obruamur diluvio!

Nec nihil nocet, affectibus licèt his tam contraria, ac dissimilis, Lætitia. Paritèr illa cum mœrore animum pervertit, pariterque fit Melancholiæ parens: Lætitia, inquam, insolens, et inopinata: Gaudio enim placidè movetur animus; Lætitiâ exultat, gestitque, et extra se rapitur. Ex quo pendet Aphoris-

mus ille Sanctorii, "Victoria moderata ſalu-"brior quam glorioſa." Anno hujuſce ſeculi Viceſimo (ex Annalium ſanè noſtrorum monimentis, ſi fieri poſſet, eruendo) plures mente captos fuiſſe memoriæ proditum eſt, in quos prodigus Fortunæ favor ampliſſimas opes profuderat; quam quos iniqua bonis omnibus, et omni patrimonio nudaverat. Non deſunt Hominum exempla, quos momento temporis peſſundederit vehemens exultatio; Animâ quaſi intercluſâ, et vim magni motûs non ſuſtinente. Ideóque hanc aliis Apoplexiæ cauſis merito jure annumerat Aretæus. *Παρέλυσέ κοτε χάρμα ἀδόκητον, καὶ μέγα, καὶ γέλως ἄσβεστος μέχρι θανάτου.* De Rhodio Diagora celebrata hiſtoria eſt. Is tres filios ſuos (unum pugilem, luctatorem alterum, tertium pancratiaſten) vidit omnes vincere, coronarique eodem Olympiæ die: Cúmque eum Adoleſcentes amplectebantur, coronis in caput Patris poſitis; cúmque Populus gratulabundus flores undique in eum jaceret; ibi ille in ſtadio, copiâ, atque turbâ, et quaſi ruinâ incidentis gaudii oppreſſus, vitam efflavit. Quid de Sophoclis morte plura memorem, aut Dionyſii Siciliæ Tyranni, utriuſque in Poëtarum certamine Victoris,

quos

quos ſama eſt furorem ipſum, et impotentiam lætitiæ uno quaſi ictu exanimâſſe?

In turbis hiſce ferendis, mirum eſt ſanè, Homini Homo quantum præſtet. Quæ res non ad aliam cauſam referri debet, quam ad varia temperamenta. "Quemadmodùm "enim (ut cum optimo Sydenhamo loquar) "Homo quidam exterior conſpicitur ex par-"tibus ſenſui obviis compaginatus; ita pro-"culdubiò et interior quidam eſt Homo, è "debitâ ſpirituum quaſi fabricâ conſtans, "ſolo rationis lumine contemplandus. Hic "vero, cum temperie corporis intimiùs "junctus, tantò ægriùs faciliúſve de ſtatu "ſuo dejicitur, quantò major eſt, minorve, "quam a Naturâ ſortimur, principiorum "conſtituentium firmitas." Atque ex hâc diverſâ Hominum conſtructione ducitur varia illa corporum odoratorum vis. Moſchi Zibethique virtute adèo reficiuntur illicò nonnulli Homines, ut a morte ferè vindicari aliquandò videantur. Sunt, quibus nimius ſit violæ odor; quibus Roſæ intolerabilis fragrantia. Nec aliundè fieri exiſtimo, ut, morbo aliquo populari debacchante, aliis eo corripi facillimè contingat; aliis impunè liceat eo-

 dem

dem aëre vefci, et in eâdem contagione verfari.

Porrò, quemadmodùm variæ Hominum ætates variis moribus diftingui folent; et alia mobilium annorum, alia maturorum ftudia effe, atque oblectamenta; ità etiam morbos quofdam proprios fibi, ac peculiares fingulæ ferè vitæ partes fortiuntur. Idem ille animi ferventis ardor, qui Juvenes in libidinis intemperantiam agitat, peffimis febrium flammis miniftrat pabula; eofque, Pancraticè modò valentes, è medio vitæ, voluptatumque curriculo haud rarò dat præcipites. Senes autem, qui res omnes lentè folent, gelidéque miniftrare, non, nifi lentiori, gelidoque morborum agmine, plerumque confumuntur.

Caveant fibi ii præcipuè ab his animi perturbationibus, quibus præcordia è molliore quafi luto finxit Natura; quibùsque tam tenera eft, tamque delicatula nervorum habitudo, ut nec aliquam voluptatis infolentiam, nec inufitati doloris ftimulos impunè patiantur. Caveant, inquam, fi apud illos pretii fit alicujus valetudo fua; fi vitanda fit Hæmoptyfis, aut fi Paralyfis pertimefcenda.

Caveant etiam ſibi omnes, quotquot Podagræ obnoxii ſunt. Iis animi tranquillitatem omni ope ſtabiliendam eſſe, auctor eſt, qui morbi atrocis vim tum expertus eſt ipſe, tum aliis conſilia dare, quæ ipſis uſui forent, novit optimè, Sydenhamus. Neminem autem Hominum ferè eſſe credo, quem Podagra aliquotiès vexaverit, quin lugubri ipſe experimento comprobaverit, quàm vera ſit hæc Sydenhami ſententia. Nec verò morbo huic ſolùm excitando favent vehementes animi affectus; ſed etiam haud rarò fit, ut, quorundam venenorum ritu, ipſi in remedium tranſeant; morbumque nervis, priús ceſſantem, dicto citiùs, et quaſi magicâ quâdam virtute excutiant. Ii itaque, ut mihi quidèm videtur, maximo in errore verſantur, qui cauſam Podagræ latentem in cacochymiâ, neſcio quâ, humorum ſemper quærunt; cùm tantam ſanguini circumeunti mutationem tantillo temporis intervallo fieri poſſe, incredibile prorſùs videatur.

Inter prima Antiquorum remedia extitiſſe Muſicam, tùm monimenta ipſorum, tum iſtius medendi rationis veſtigia quædam, quæ ætas nondùm delevit, abundè conteſtantur. Muſicæ autem in eo ſita eſſe videtur

vis

vis omnis, ut animum vel languescentem excitare possit; vel tumentem, et iras attollentem pacare leniter, ac demulcere; et inde nervos, fibrillasque corporis in concentum quendam, atque harmoniam trahere. Ἐπαοιδῇ αἷμα κελαινὸν ἔσχεθε vetustissimus Poëtarum Homerus. Et Æsculapium (qui, quoniam rudem hanc scientiam paulò subtiliùs excoluit, in Deorum numerum receptus est) carminibus fuisse in medendo usum accepimus. Audite Pindarum hæc inter divini Senis instrumenta medica recensentem; haud vilia illa, aut contempta, credo, tunc temporis, remedia, cum iis principem etiam locum concesserit Poëta.

Τοὺς μὲν ὦν ὅσσοι μόλον αὐτοφύτων
Ἑλκέων ξυνάονες, ἢ πολιῷ
Χαλκῷ μέλη τετρωμένοι,
Ἢ Χερμάδι τηλεβόλῳ,
Ἢ θερινῷ πυρὶ περ-
-θόμενοι δέμας, ἢ
Χειμῶνι, λύσαις ἄλλον ἀλ-
-λοίων ἀχέων,
Ἔξαγεν, τοὺς μὲν μαλακαῖς
Ἐπαοιδαῖς ἀμφέπων,

Τοὺς

Τοὺς δὲ προσανέα πί-
-νοντας, ἢ γυίοις περιάπτων πάντοθεν
Φάρμακα, τοὺς δὲ τομαῖς ἔστασεν ὀρθούς.

Hoc autem medicinæ genus tùm apud alias Græciæ Gentes, tùm apud concives Pindari, Thebanos, præcipuè invaluit; ad morſus Serpentum, ad Epilepſiam, Podagramque, et ipſam Peſtem adhibitum. Quid mirum, cum Apollo idem Muſicæ, et Medicinæ præeſſet; cúmque veterum Græcorum Cantores Philoſophorum titulo digni haberentur; nec artem tantùm medendi callerent, ſed omnes omnium ſcientiarum diſciplinas complecterentur?

Nec ullus ſanè dubitandi eſt locus, quin in eos omnes aquarum mineralium fontes, ad quos confugit quicquid ferè invalidorum eſt atque ægrotantium, a locorum amœnitate, et a vitæ victûſque conſortio, quâdam ſaltèm ex parte, derivetur virtus. Ibi enim animus diſcit quaſi ſeipſum fugere; et a ſe intùs rodendo, ad res extrà poſitas, et ad varia voluptatum lenocinia convertitur. Qui enim in ſe ſæpiùs, quam par eſt, deſcendit, certo certiùs aut inveniet mala, aut faciet: Et præter quas ipſa vita ſecum afferat, mi-

ſerias

ſerias addet, qui iis, quas afferat, nimis immoratur.

Periapta ſua, atque Amuleta magnoperè laudârunt Antiqui, ſuſpenſa collo, aut brachio alligata; magica ea profectò remedia, et quæ conſtat non aliis fuiſſe virtutibus donata, quam quas iis indulſerit ipſa ægrotantium credulitas. Nec aliundè vires ſuas haurit aut manus Regia in curatione Strumarum, (quicquid de illâ ſomniârint majores noſtri, ſuperſtitioſi Mortales) aut anilia, quotquot ſunt, medicamenta, quæ ad profluvia ſanguinis (ſi Diis placet) inhibenda, aut domandas febres plaudenti populo propinantur.Ità verum ſit illud a Senecâ dictum, "Quoſdam non, niſi deceptos, ſanari;" et illud Avicennæ, "Plus interdùm prodeſſe "fiduciam in Medicum, quam ipſam medi"cinam."

Quod ſi in hocce campo liberiùs ſpatiari vellem; et morbos, quicunque a mirabili facultate imaginandi naſcuntur, ad examen revocare ſingulos; profectò non ad clepſydram, ſed ad infinitum forem dicturus.

Ex iis omnibus, quæ præmittuntur, ſatis liquet, Medici pretium, nomenque merito jure nanciſci, haud eſſe leve quoddam, aut

cuivis

cuivis Homuncioni parabile; sed totis humani ingenii viribus; sed omni nervorum contentione elaborandum opus. Optimè ideò ac sapientèr a Majoribus nostris simùl saluti Civium, et Artis nostræ dignitati consultum est, ac provisum; qui, cum hæc florentissima literarum Domicilia legibus fundabant, (gnari disciplinas, aliam ex alia nexam, et omnes inter se aptas esse quodammodò, ac colligatas, cognatisque animis conjurare) studia illa, quæ ad humanitatem pertinent, Medicinæ tùm auxilio fore, tùm etiam ornamento curaverint: *Quæ quidèm studia quamvis non faciant Medicum, aptiorem tamen Medicinæ faciunt.* Profectò quotiescunque hæc desunt adjumenta, quibus Professoribus dehonestetur Ars, pudet dicere. Iis gratulor ego perfrictæ frontis præmia; mirorque facundiam præcipitem, herbarum vires, et medicamenta crepantem mera; ipsosque vulgi stupentis credulitate factos nobiles: Cùm sacræ Medicinæ illotas manus admoventes; nec Philosophiâ vel in primo limine salutatâ; invitâ etiam ac repugnante Naturâ; sibimet egregiè videntur ad morbi genus omne profligandum armari. Nimirùm hi sunt, qui divini Hippocratis Filii audire

 gestiunt;

geſtiunt; nec ingenio, nec dignitate, nec rerum cognitione tanto nomini pares; quibus denique Medicinam exercentibus, adeò contempta jacet hæc Artium præſtantiſſima, ut in priſtinam ſuam ſervitutem jamjam relapſura eſſe videatur. Aures eorum Hominum fas ſit tandèm accedat illa Cöi oraculi vox præclara,
"Τὰ ἱερὰ ἔοντα πρήγματα ἱεροῖσιν Ἀνθρώποισι
" δείκνυται· Βεβήλοισι δὲ οὐ θέμις, πρὶν ἢ τε-
" λεσθῶσιν ὀργίοισιν Ἐπιστήμης."

F I N I S.